

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОНСОРЦІУМ»
КЗ «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
КВНЗ «ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ

Освіта збереже Україну!

Матеріали І Всеукраїнських Прокопенківських читань

(10 червня 2022 року)

м. Харків

Головний редактор:

БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

АСТАХОВА Катерина – доктор історичних наук, професор, ректор Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»;

БЄЛОВА Людмила – доктор соціологічних наук, професор, директор ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, президент громадської спілки «Харківський університетський консорціум»;

БАШКІР Ольга – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, голова РМУ ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БЕРЕЖНА Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ГОЛОБОРОДЬКО Костянтин – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ДОВЖЕНКО Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

ПОКРОЄВА Любов – кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

ПОНОМАРЬОВА Галина – доктор педагогічних наук, професор, ректор КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»;

ПОНОМАРЬОВА Наталія – доктор педагогічних наук, професор, декан фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди ;

ЦАПКО Алла – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЧЕРНІКОВА Інна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ШАПОВАЛОВА Олена – начальник редакційно-видавничого відділу ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 6 від 15 червня 2022 року)*

Освіта збереже Україну! : матеріали І Всеукраїнських Прокопенківських читань, Харків, 10 черв. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 399 с.

У збірнику відображено тези І Всеукраїнських Прокопенківських читань, присвячених ушануванню пам'яті доктора педагогічних наук, професора, академіка Національної академії педагогічних наук України, заслуженого працівника народної освіти України, Почесного громадянина м. Харкова Прокопенка Івана Федоровича. Він містить роздуми і спогади, пов'язані з постаттю великого педагога сучасності, його думками про націєтворчу місію Вчителя, роль педагогічних університетів як унікальних освітньо-виховних і культурно-духовних центрів підготовки вчителів.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ Пономарьова Г.Ф.	285
ВИБІР ПРОФЕСІЇ: УРОКИ ІВАНА ФЕДОРОВИЧА ПРОКОПЕНКА Пономарьова Н.О.	295
ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕЛІТИ ЗА КОРДОНОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Постригач Н.О.	299
ІННОВАЦІЙНІ ПОЗИЦІЇ І.Ф. ПРОКОПЕНКА В ДОСЛІДЖЕННІ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА В ПРАКТИЧНІЙ РОБОТІ ВИДАТНОГО КЕРІВНИКА Радченко Л.П.	305
ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ОСВІТЯНСЬКИХ ВИМІРАХ: АНАЛІЗ ДОСВІДУ ІНІЦІАТИВНИХ ПЕДАГОГІВ Рибалко Л.С., Овсяк Д.Р., Карась А.Г.	311
ІННОВАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ Рядинська І.А.	316
ПАРТНЕРСТВО – КОНСТАНТА ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ІВАНА ПРОКОПЕНКА І ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ Се Жежань	321
ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНИНА-ПАТРІОТА – МІСІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ Скотна Н.В.	324
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Смолянчук Н.М., Партола В.В., Кабанська О.С.	328
МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У НОВУ ЕПОХУ: ЕКСТРАПОЛЯЦІЯ ПОГЛЯДІВ ПЕДАГОГА-ГУМАНІСТА Й ЕКОНОМІСТА ІВАНА ФЕДОРОВИЧА ПРОКОПЕНКА Соляр В.В.	333
БАГАТОВЕКТОРНІСТЬ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЬСТВА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ Ткаченко Л. П.	341
ПІДХОДИ НАУКОВЦІВ УКРАЇНИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ» У Юе, Пісоцька М.Е.	344
ДОСЛІДНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПАРАДИГМИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕЛІТИ Франчук Т.Й.	349
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ФОРМ ТА МЕТОДІВ «ВІРТУАЛЬНОЇ ОСВІТИ» Хіріна Г.О.	355

ВИБІР ПРОФЕСІЇ: УРОКИ ІВАНА ФЕДОРОВИЧА ПРОКОПЕНКА

Пономарьова Н.О.

доктор педагогічних наук, професор,

декан фізико-математичного факультету

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail: ponomna@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6928469>

Завжди щиро пишалася тим, що доля нерозривно пов'язала мене з Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С. Сковороди. При цьому всі роки студентства, навчання в аспірантурі, докторантурі, роботи на посаді доцента, професора, заступника декана, декана були наповнені відчуттям впевненості та захищеності. Чому? Тому що в нас був «наш Ректор», наш Іван Федорович Прокопенко.

За коротким записом у бібліографічному довіднику, присвяченому І.Ф. Прокопенку «Трудова діяльність: 1980-1990 – ректор ХНПУ імені Г.С. Сковороди» стоять буремні сорок років зламу епох, здобуття та розбудови незалежності, вир реформ та суперечливих новацій [1].

Рис. 1. Сторінки трудової книжки І.Ф. Прокопенка

Ту кропітку працю та особисту енергію, які були докладені Іваном Федоровичем Прокопенком до того, щоб попри всі неймовірні складнощі чотирьох десятиліть ХНПУ імені Г.С. Сковороди не тільки вистояв та зберіг свої найкращі традиції, а й відродився та зміцнів, важко переоцінити.

Авторитет Івана Федоровича Прокопенка як керівника, науковця, педагога не тільки в Харкові, а й в усій Україні був беззаперечний, а його

далекоглядність і мудрість вражали. На одній із міжнародних конференцій, у якій довелося взяти участь, представники провідного вітчизняного закладу вищої педагогічної

Рис.2. Засідання спеціалізованої вченої ради із захисту докторської дисертації. 2018 р. освіти дізнавшись, який університет презентує наша делегація, із захопленням вигукнули: «О! Як вам добре! У вас є сам Прокопенко!».

Щодня не пізніше 8:00 Іван Федорович Прокопенко розпочинав прийом відвідувачів у себе в кабінеті. Завжди спокійний, доброзичливий, усміхнений, він відразу розумів, чим потрібно допомогти, що порадити, куди спрямувати. Як вдавалося Івану Федоровичу встигати проводити нескінченні робочі наради, конференції, заняття, зустрічі, працювати над іміджем університету, ініціювати та впроваджувати нові освітні та наукові проєкти – відповідь на це відома тільки йому. Жодна подія в університеті не залишалася поза увагою ректора – від методичного семінару кафедри до свята випуску бакалаврів чи магістрів.

Рис. 3. Дні науки у ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2020 р.

Іван Федорович при цьому бездоганно знав усе про університет та свій колектив, йому було достеменно відомо про всі наші проблеми та складнощі, і не тільки робочі. До ректора його співробітники зверталися з усім – з радістю та горем, і в усьому одержували розраду та підтримку. Саме ці ранкові зустрічі з Іваном Федоровичем у корпусі по вулиці Алчевських – найщасливіші та найдорогоцінніші моменти й для мене. Іван Федорович виказав мені велику довіру, ставши науковим консультантом докторської дисертації і благословивши на професійне зростання, а головне – він став на все життя не просто керівником, а й навчителем та наставником. Вистачало короткої бесіди, декількох його виважених слів для того, щоб у найскладніших життєвих обставинах відновлювалися сили, знаходилася віра, поверталася надія.

Особливу увагу Іван Федорович Прокопенко приділяв особистому спілкуванню зі студентством. Традицією університету було проведення регулярних зустрічей ректора зі студентами – по факультетах, по курсах, по групах. На таких заходах обговорювалися найрізноманітніші суспільні проблеми, життєві та професійні питання – навчальні, наукові, а інколи й особисті. Кожна така зустріч залишалася у пам'яті студентів як момент щирості та відвертості, сповнений по-справжньому батьківської турботи.

Рис. 4. Зустріч зі студентами фізико-математичного факультету. 2013 р.

Усім своїм життям Іван Федорович Прокопенко дав нам найважливіший урок – відданість професії, людям та Батьківщині. Іван Федорович Прокопенко – той самий Учитель від Бога, а ми (як і всі інші) – від Учителя!

ЛІТЕРАТУРА

1. Прокопенко Іван Федорович: до 85-річчя від дня народження :біобібліографія: 1968–2021 рр. ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 93 с.